

**Drugi Regionalny Okrągły Stół dotyczący
Finansowania Efektywności Energetycznej
w Województwie Mazowieckim
22 marca 2023 r. (formuła hybrydowa)
Sprawozdanie**

Organizator:

Narodowa Agencja Poszanowania Energii S.A. w imieniu Ogólnokrajowego Stowarzyszenia „Poszanowanie Energii i Środowiska” (SAPE-POLSKA), we współpracy z Mazowiecką Jednostką Wdrażania Programów Unijnych

NARODOWA
AGENCJA
POSZANOWANIA
ENERGII S.A.

Przedsięwzięcie pn.: „RoundBaltic – Okrągłe Stoły do. Finansowania Efektywności Energetycznej w Polsce – województwo mazowieckie” zostało objęte Honorowym Patronatem przez Marszałka Województwa Mazowieckiego Adama Struzika

Funded by the Horizon 2020 Framework
Programme of the European Union

RoundBaltic – Promotion of Smart Finance for Smart Buildings in
the Baltic Region with focus on Poland,
Latvia and Denmark, H2020 umowa nr 957051

1 TŁO SPOTKANIA

Drugie spotkanie Okrągłego Stołu dotyczącego Finansowania Efektywności Energetycznej w Województwie Mazowieckim odbyło się dnia 22 marca 2023 r. w Warszawie pod honorowym patronatem Adama Struzika Marszałka Województwa Mazowieckiego. Współorganizatorami były Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych i Narodowa Agencja Poszanowania Energii S.A. działająca w imieniu Ogólnokrajowego Stowarzyszenia „Poszanowanie Energii i Środowiska” – SAPE.

Idea spotkań w formule okrągłych stołów z udziałem stron publicznej i prywatnej dotyczących problematyki lepszego wykorzystania środków publicznych i prywatnych na rzecz poprawy efektywności wykorzystania energii została zapoczątkowana przez Komisję Europejską w 2017 roku. Spotkanie, o którym mowa w tym sprawozdaniu zostało przeprowadzone w ramach projektu finansowanego przez Komisję Europejską pn. RoundBaltic.

Celem projektu RoundBaltic jest bardziej efektywne wykorzystanie funduszy publicznych i niepublicznych, pomoc w zakresie agregacji środków i rozwoju projektów związanych z poprawą efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki oraz zmniejszania ryzyk zarówno na poziomie krajowym jak i regionalnym.

Cele projektu RoundBaltic są ściśle powiązane z tworzącą się nową strategią Unii Europejskiej pn. Zielony Ład (Green Deal), która zakłada, że kraje Unii Europejskiej staną się neutralne klimatycznie do roku 2050. W Polsce ma to być realizowane m.in. przez:

- a) redukcję emisji gazów cieplarnianych o 85-90% w odniesieniu do 1990 roku,
- b) dekarbonizację wytwarzania energii,
- c) głęboką modernizację budynków z uwzględnieniem OZE,
- d) monitorowanie i aktywne zarządzanie zużyciem energii przez budynki ich użytkowników.

Projekt RoundBaltic jest realizowany w okresie 01.09.2020-31.08.2023 w Danii, Polsce i Łotwie. Środkiem jego realizacji jest przygotowanie i przeprowadzenie w każdym z tych krajów Okrągłych Stołów ds. Finansowania Efektywności Energetycznej z udziałem partnerów publicznych i prywatnych: trzech na szczeblu krajowym i dwóch na szczeblu regionalnym. Projekt RoundBaltic jest kontynuacją inicjatywy europejskiej pn. Forum Zrównoważone Finansowanie Inwestycji Energetycznych (SEIF)¹, która w Polsce była realizowana w latach 2017-2019 w formie konferencji krajowej 30 listopada 2017 r.² i okrągłych stołów na szczeblu krajowym dnia 15.05.2018 r.³ i 27 marca 2019 r.⁴ W inicjatywie (SEIF) uczestniczyły wszystkie kraje członkowskie UE, a jej powodzenie umożliwiło rozszerzenie na szczeble regionów w krajach członkowskich UE. Przygotowanie wydarzeń na szczeblu krajowym i regionalnym wymagało opracowania diagnozy stanu finansowania efektywności energetycznej na każdym z tych szczebli, w tym w województwie mazowieckim.

Spotkanie zostało przeprowadzone w formule Chatham House:

„Jeżeli spotkanie, lub jego część, jest przeprowadzane według Reguły Chatham House, uczestnicy mają swobodę w używaniu otrzymanych informacji, ale bez możliwości ujawniania danych osobowych oraz afiliacji zarówno mówców, jak i pozostałych uczestników”.

Liczba uczestników spotkania sięgnęła 97 osób, w tym stacjonarnie uczestniczyły w wydarzeniu 43 osoby i zdalnie 54 osoby, reprezentujące:

1	Administrator i Menedżer Nieruchomości
2	Agencja Użytkowania i Poszanowania Energii
3	Bank Gospodarstwa Krajowego
4	Bank Ochrony Środowiska

¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums_en

² https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums/financing-energy-efficiency-poland-czech-republic-slovakia-and-lithuania_en?redir=1

³ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums/roundtable-finance-energy-efficiency-poland-15-may-2018-warsaw-poland_en?redir=1

⁴ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums/second-roundtable-finance-energy-efficiency-27-march-2019-warsaw-poland_en?redir=1

5	BAPE
6	BOŚ Bank
7	Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
8	Fundacja Poszanowania Energii
9	Gmina Baboszewo
10	Gmina Błonie
11	Gmina Dębe Wielkie
12	Gmina Jastrząb
13	Gmina Lesznowola
14	Gmina Małkinia Górna
15	Gmina Ożarów Mazowiecki
16	Gmina Rzecznów
17	Gmina Tłuszcz
18	Instytut Reform
19	Komisja Europejska, Agencja Wykonawcza ds. Klimatu, Infrastruktury i Środowiska (CINEA)
20	Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.
21	Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
22	Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.
23	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, OT Siedlce
24	Miasto i Gmina Łosice
25	Miasto Ostrów Mazowiecka
26	Miasto Piastów
27	Miasto Siedlce
28	NAPE S.A.
29	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
30	Pracodawcy RP
31	SAPE
32	Starostwo Powiatowe w Gostyninie
33	Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej
34	Starostwo Powiatowe w Otwocku
35	Starostwo Powiatowe w Pruszkowie
36	Urząd Gminy Baboszewo
37	Urząd Gminy Długosiodło
38	Urząd Gminy Izabelin
39	Urząd Gminy Jabłonna
40	Urząd Gminy Pomiechówek
41	Urząd Gminy w Andrzejewie
42	Urząd Gminy w Baranowie
43	Urząd Gminy w Klembowie
44	Urząd Gminy Wąsewo
45	Urząd m.st. Warszawy, Biuro Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej
46	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
47	Urząd Miasta i Gminy Chorzele
48	Urząd Miasta i Gminy Piaseczno

49	Urząd Miasta i Gminy Piaseczno
50	Urząd Miasta i Gminy Sanniki
51	Urząd Miasta i Gminy w Łosicach
52	Urząd Miasta i Gminy w Pilawie
53	Urząd Miasta Kobyłka
54	Urząd Miasta Marki
55	Urząd Miasta Ostrołęki
56	Urząd Miasta Płocka
57	Urząd Miasta Sokołów Podlaski
58	Urząd Miasta Żyrardowa
59	Urząd Miejski w Łochowie
60	Urząd Miejski w Łomiankach
61	Urząd Miejski w Mszczonowie
62	Urząd Miejski w Piastowie
63	Urząd Miejski w Płońsku
64	Urząd Miejski w Raciążu
65	Urząd Miejski w Sochaczewie
66	Urząd Miejski w Zwoleniu
67	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

2 PROGRAM

22 marca 2023 9:00 – 16:00

9:00 – 10:00 Rejestracja i networking

Otwarcie:

Moderator: Pan Andrzej Rajkiewicz, SAPE/NAPE

10:00 – 10:05 **Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego** – Pan Marcin Podgórski, Dyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

10:05 – 10:15 **Aktualizacja diagnozy, podsumowanie rekomendacji z Pierwszego Regionalnego Okrągłego Stołu w Województwie Mazowieckim** – Pan Andrzej Rajkiewicz, Wiceprezes Zarządu SAPE

Wprowadzenie:

10:15 – 10:25 **Program RePower UE – Od planu do wdrożenia** – Pani Aneta Stefańczyk, Instytut Reform

10:25 – 11:25 **Blok Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego oraz Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych**

- **Inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego w zakresie poprawy efektywności wykorzystania energii** – Pan Marcin Podgórski, Dyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
- **Finansowanie efektywności energetycznej w formie Instrumentów Finansowych ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027** – Pani Dorota Siedliska, Kierownik Biura ds. Instrumentów Finansowych, Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
- **Mazowsze wspiera efektywność energetyczną - kto, kiedy i na co może pozyskać dofinansowanie w FEM 2021-27** – Pani Monika Tchórznicka, Zastępca Dyrektora Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych

11:25 – 11:45 **Pytania i odpowiedzi**

11:45 – 12:05 **Przerwa**

12:05 – 12:15 **Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na Mazowszu w ramach instrumentu finansowego ELENA – projekt Mazovia4EEWave** – Pani Żaneta Latarowska, Koordynatorka ds. projektów, Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.

12:15 – 12:25 **Pożyczki Unijne dla MŚP w dobie kryzysu energetycznego** – Pan Krystian Malesa, Członek Zarządu, Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.

12:25 – 12:35 **Projekt UE ELENA w Banku Ochrony Środowiska S.A. dla samorządów, MŚP i mieszkalnictwa** – Pani Anna Nikodemka-Minota, Bank Ochrony Środowiska S.A.

12:35 – 12:45 **Program pilotażowy EPC+ dla mieszkalnictwa i budynków użyteczności publicznej w formule ESCO, finansowany z Funduszu Modernizacyjnego UE** – Pani Magdalena Bodzenta, Zastępca Dyrektora Departamentu Transformacji Energetyki oraz Pani Marta Chojnicka-Szymaniak, Kierownik Wydziału Budownictwa II w Departamencie Transformacji Energetyki, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

12:45 – 13:30 **Lunch**

Moderator: Pan Maciej Mijakowski, Fundacja Poszanowania Energii

13:30 – 13:50 Program TERMO w nowej odsłonie – Pan Tomasz Makowski, Bank Gospodarstwa Krajowego

13:50 – 14:05 Program „Czyste Powietrze” w Województwie Mazowieckim na tle innych województw i wobec nowych wyzwań – Pani Katarzyna Szmyt, Doradca energetyczny, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

14:05 – 14:20 Kompleksowa obsługa inwestora w zakresie termomodernizacji budynków (one-stop-shop) STOP SMOG – Jakub Kułach, Biuro Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej, Urząd m.st. Warszawy

14:20 – 14:35 Realizacja termomodernizacji budynków JST w formule PPP – Artur Zieliński, Wiceprezydent Miasta Płock

14:35 – 14:50 Zadania z zakresu ochrony powietrza w kontekście dofinansowań z UE – Pani Marta Olczak, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

14:50 – 15:00 Pytania i odpowiedzi

15:00 – 15:15 Przerwa

15:15 – 16:00 Dyskusja

- 1. Czy oferta finansowania poprawy efektywności energetycznej w samorządach, MŚP i mieszkalnictwie jest wystarczająca?*
- 2. Jak ułatwić dostęp do środków poprawy efektywności energetycznej?*
- 3. Jak kontynuować debatę nad poprawą dostępności finansowania efektywności energetycznej dla beneficjentów?*

Podsumowanie prac z udziałem Pani Céline Tougeron, Komisja Europejska, Agencja Wykonawcza ds. Klimatu, Infrastruktury i Środowiska (CINEA).

Zakończenie i rekomendacje na przyszłość.

3 SESJA PLENARNA

Spotkanie otworzył **Pan Marcin Podgórski, Dyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego.**

Pan Andrzej Rajkiewicz, Wiceprezes Zarządu SAPE, witając uczestników, przedstawił prezentację dotyczącą projektu "RoundBaltic – Promocja inteligentnego finansowania dla inteligentnych budynków w regionie bałtyckim" finansowanego w ramach programu Ramowego Unii Europejskiej na lata 2020-2027 "Horyzont 2020". Projekt koncentruje się na Polsce, Łotwie i Danii, a jego numer to H2020 GA nr 957051.

Prezentacja omawia aktualną sytuację w województwie mazowieckim dotyczącą potrzeb i możliwości pobudzenia finansowania poprawy efektywności energetycznej. W grudniu 2020 roku przeprowadzono diagnozę, której cele obejmowały identyfikację potencjałów finansowania, ilustrację działających form finansowego wsparcia oraz sformułowanie rekomendacji w celu ułatwienia dostępu do finansowania.

Diagnoza uwzględniała zagadnienia takie jak "niska emisja" w sektorze bytowo-komunalnym, emisja zanieczyszczeń z transportu samochodowego i przemysłu, a także niska świadomość ekologiczna mieszkańców regionu. Przedstawiono również konkretne działania, które powinny być podjęte, takie jak dalsze wdrażanie uchwały antysmogowej, zastępowanie surowców konwencjonalnych ekologicznymi nośnikami energii, modernizacja i wymiana kotłów grzewczych oraz termomodernizacja obiektów.

Następnie omówiono identyfikację potencjałów finansowania, które znalazły odzwierciedlenie w Programie Regionalnym Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027. W ramach tego programu uwzględniono działania dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych, wspieranie energii odnawialnej oraz promowanie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.

Prezentacja przedstawia również różne instytucje finansujące projekty poprawy efektywności energetycznej, takie jak Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych, Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy, Mazowiecka Agencja Energetyczna, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Bank Gospodarstwa Krajowego, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz partnerstwa publiczno-prywatne. Dodatkowo wymieniono instytucje oferujące wsparcie w zakresie przygotowania projektów poprawy efektywności energetycznej, takie jak Województwo Mazowieckie, Mazowiecka Agencja Energetyczna, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz samorządy.

Prezentacja kończy się podsumowaniem działań podjętych w ramach projektu oraz informacjami kontaktowymi do organizacji odpowiedzialnych za jego realizację.

3.1 Program RePower UE

Pani Aneta Stefańczyk, Instytut Reform

Prezentacja dotyczy programu REPowerEU i przedstawia proces od planu do wdrożenia. Prezentację prowadzi Aneta Stefańczyk z Instytutu Reform.

Instytut Reform to niezależny think tank, który wspiera doskonalenie procesu formułowania, wdrażania, monitorowania i oceny polityk publicznych w Polsce, Europie i na świecie. Jednym z obszarów działania Instytutu jest wsparcie transformacji energetycznej i ochrony klimatu.

Prezentacja przedstawia logikę programu REPowerEU, który skupia się na reformach i inwestycjach. Przedstawione zostały źródła i uzasadnienie programu, takie jak szybkie ograniczenie zależności od rosyjskich paliw kopalnych, bezpieczeństwo energetyczne, kryzysy na rynku energii spowodowane pandemią i inwazją Rosji na Ukrainę, efektywność energetyczna, dywersyfikacja dostaw oraz rozwój odnawialnych źródeł energii i zeroemisyjna transformacja.

Następnie omówione są cele pakietu Fit for 55 i REPowerEU, które obejmują redukcję emisji gazów cieplarnianych, udział energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii finalnej oraz poprawę efektywności energetycznej. Przedstawione są cele na lata 2020, 2030 (przed ładem, Fit for 55) oraz ostateczne cele, których szczegóły mają być ustalone.

Prezentacja podkreśla znaczenie wdrożenia programu REPowerEU na poziomie krajowym i unijnym. Omówione są kwestie związane z dostępnymi środkami finansowymi, takimi jak niewykorzystane pożyczki, nowe granty oraz przekierowanie środków z innych źródeł. Przedstawione są również wytyczne dotyczące zawartości rozdziału REPowerEU, zalecane kierunki reform oraz terminy związane z rozdziałem.

3.2 Inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego w zakresie poprawy efektywności wykorzystania energii

Pan Marcin Podgórski, Dyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Prezentacja dotyczy prawa miejscowego oraz mazowieckich programów wspierających czyste powietrze i oszczędzanie energii.

Prezentacja przedstawia 4 etapy drogi do poprawy jakości powietrza, które obejmują legislację, strategię, finansowanie oraz edukację i informację.

W kontekście dokumentów strategicznych dla województwa mazowieckiego omówione są:

- Uchwała antysmogowa, która zakazuje użytkowania wysokoemisyjnych źródeł i określonych paliw oraz nakazuje wymianę wysokoemisyjnych źródeł wraz z ewentualną termomodernizacją.

- Program Ochrony Powietrza, który nakazuje wymianę wysokoemisyjnych źródeł wraz z ewentualną termomodernizacją.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, która ma na celu zapewnienie regionowi zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska.
- Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku, która ma na celu zmniejszenie energochłonności i surowcochłonności oraz poziomu emisji zanieczyszczeń.

Prezentacja przedstawia również dane dotyczące ogrzewania gospodarstw domowych na Mazowszu, gdzie dominuje ogrzewanie za pomocą paliw stałych. Około 20% budynków nie przeszło żadnej formy termomodernizacji, a 1,3 mln polskich gospodarstw domowych (10% ogółu) zmagają się z ubóstwem energetycznym.

Następnie omówione są programy i inicjatywy realizowane przez województwo mazowieckie w zakresie finansowania działań związanych z poprawą jakości powietrza. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, organizacja wydarzeń, porozumienie burmistrzów, kampanie społeczne, materiały edukacyjne oraz projekt "Mazowsze bez Smogu" są wymienione jako przykłady działań podejmowanych w tym obszarze.

Prezentacja podkreśla również rolę gmin i powiatów w ochronie powietrza oraz przedstawia najczęstsze przeszkody w realizacji działań, takie jak brak dobrej organizacji pracy, niewystarczające środki finansowe oraz braki kadrowe.

Na zakończenie przedstawione są bezpośrednie koszty ekodoradców oraz współpraca z partnerami w zakresie ochrony powietrza.

3.3 Finansowanie efektywności energetycznej w formie Instrumentów Finansowych ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Pani Dorota Siedliska, Kierownik Biura ds. Instrumentów Finansowych, Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Prezentacja dotyczy finansowania efektywności energetycznej w Województwie Mazowieckim w ramach Instrumentów Finansowych programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027. Prezentacja została przedstawiona na Okrągłym Stole dotyczącym finansowania efektywności energetycznej w Polsce, skupiającym się na województwie mazowieckim.

Prezentowane są różne typy instrumentów finansowych, takie jak wsparcie o charakterze zwrotnym, umorzenie kapitałowe, potencjalnie wysoka stopa zwrotu z projektu oraz możliwość skorzystania z preferencyjnych warunków wsparcia. Omówione są instrumenty finansowe programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, które obejmują wsparcie dla termomodernizacji budynków, odnawialnych źródeł energii, rozwoju mobilności miejskiej oraz rewitalizacji obszarów zmarginalizowanych.

Prezentowane są szczegółowe informacje dotyczące alokacji środków, rodzaju wsparcia, beneficjentów końcowych i warunków umorzenia dla poszczególnych działań. Podane są również kontakty do odpowiednich instytucji, takich jak Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowego Województwa Mazowieckiego.

3.4 Mazowsze wspiera efektywność energetyczną – kto, kiedy i na co może pozyskać dofinansowanie w FEM 2021-27

Pani Monika Tchórznička, Zastępca Dyrektora Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych

Prezentacja dotyczy programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, który ma na celu wspieranie efektywności energetycznej w regionie Mazowsze. Przedstawiane są różne działania i alokacje środków finansowych na konkretne obszary.

W ramach programu, dostępne są fundusze w wysokości ponad 2 miliardów euro, z czego 501 milionów euro przypada na obszar warszawski stołeczny (RWS) i 1,5 miliarda euro na obszar mazowiecki regionalny (RMR). Priorytet

II programu skupia się na zielonym rozwoju Mazowsza i obejmuje różne działania związane z efektywnością energetyczną, odnawialnymi źródłami energii, dostosowaniem do zmian klimatu, gospodarką wodno-ściekową, gospodarką o obiegu zamkniętym i bioróżnorodnością.

W prezentacji przedstawione są konkretne działania w ramach priorytetu II, takie jak poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych, kontrola jakości powietrza, wsparcie mazowieckich gmin w realizacji programu ochrony powietrza, poprawa efektywności energetycznej budynków w ramach ZIT, budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii oraz magazyny energii i ciepła.

Podane są również informacje dotyczące terminów konkursów, alokacji środków, oraz beneficjentów, którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie, takie jak administracja publiczna, organizacje społeczne, instytucje nauki i edukacji, oraz przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne.

Prezentacja kończy się podaniem źródła, gdzie można znaleźć więcej informacji na temat programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027.

3.5 Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na Mazowszu w ramach instrumentu finansowego ELENA – projekt Mazovia4EEWave

Pani Żaneta Latarowska, Koordynatorka ds. projektów, Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.

Prezentacja dotyczy instrumentu finansowego ELENA oraz projektu Mazovia4EEWave, mających na celu poprawę efektywności energetycznej budynków.

Instrument finansowy ELENA:

- ELENA został założony w 2009 roku jako European Local ENergy Assistance.
- Dotacja przeznaczona jest na przygotowanie programów inwestycyjnych.
- Istnieje na podstawie umowy między Europejskim Bankiem Inwestycyjnym a Komisją Europejską.
- Zarządzany jest przez Europejski Bank Inwestycyjny.
- Finansowany jest z programu Horizon 2020 Research & Innovation Programme.
- Koszty związane z przygotowaniem projektu są pokrywane w 90%.
- Minimalny próg inwestycji wynosi 30 mln euro, które mają być zrealizowane w ciągu 3 lat.
- Beneficjentem końcowym może być organizacja wskazana w wytycznych, niekoniecznie realizująca inwestycję.
- Projekt musi wykazywać dużą prawdopodobieństwo realizacji na etapie wniosku.
- Współczynnik dźwigni wynosi 20 dla projektów związanych z zrównoważoną energią oraz 10 dla budynków mieszkalnych i transportu.

Główne wymagania ELENA:

- Dotyczą one zrównoważonej energii, budynków mieszkalnych oraz zrównoważonego transportu.
- Wymienione są konkretne inwestycje i działania, takie jak termoizolacja budynków, integracja odnawialnych źródeł energii, czy promocja bardziej energooszczędnego transportu.
- Programy inwestycyjne muszą obejmować zakładanie punktów kompleksowej obsługi, wsparcie finansowe dla gospodarstw domowych i inne.

Projekt Mazovia4EEWave:

- Mazowiecka Agencja Energetyczna otrzymała grant ELENA na program inwestycyjny.
- Projekt obejmuje przygotowanie dokumentacji dla poprawy efektywności energetycznej i integracji odnawialnych źródeł energii w 100 budynkach użyteczności publicznej w województwie mazowieckim.
- Beneficjentami końcowymi są jednostki samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych i przedsiębiorcy.
- Dotacja ELENA pokrywa 90% kosztów przygotowania środowiska pod inwestycje.

- Szacunkowa wartość inwestycji wynosi 94 mln euro.
- Projekt obejmuje termomodernizację budynków, integrację OZE oraz system zarządzania i monitorowania energii.

Struktura realizacji projektu Mazovia4EEWave:

- Komisja Europejska i Europejski Bank Inwestycyjny odpowiadają za zarządzanie funduszami ELENA.
- Mazowiecka Agencja Energetyczna jest dysponentem grantu.
- Istnieje wiele beneficjentów i realizatorów projektów EE i OZE.
- Przewidziany jest tryb współpracy, w którym beneficjent zobowiązany jest do podpisania umowy ramowej i ogłoszenia przetargu na inwestycję.

Korzyści ze współpracy:

- Dotacja ELENA wspiera inwestycje, oszczędności energetyczne, produkcję energii z OZE i ograniczenie emisji CO₂.
- Przewiduje się efekt dźwigni wynoszący 50.
- Wpływ pozyskanego instrumentu obejmuje oszczędności, produkcję energii z OZE i ograniczenie emisji CO₂.

3.6 Pożyczki Unijne dla MŚP w dobie kryzysu energetycznego

Pan Krystian Malesa, Członek Zarządu, Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.

Prezentacja dotyczy Mazowieckiego Regionalnego Funduszu Pożyczkowego Sp. z o.o. oraz jego Pożyczki Energetycznej.

Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy:

- Powołany w 2004 roku przez samorząd województwa mazowieckiego.
- Wspiera przedsiębiorców i nowo powstające firmy.
- Udziela nisko oprocentowanych pożyczek z różnych źródeł finansowania.
- Skierowany do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z siedzibą lub działalnością w województwie mazowieckim.

Pożyczka Energetyczna:

- Celem pożyczki jest wspieranie inwestycji związanych z efektywnością energetyczną.
- Pożyczkobiorcami mogą być MŚP oraz jednostki samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego.
- Pożyczki są finansowane z programów unijnych, rządowych i samorządowych.
- Istnieją trzy projekty w ofercie: Inicjatywa JEREMIE2, RPO SW i Pożyczka Hipoteczna.

Realizowane projekty:

- W latach 2019-2021 wsparcie otrzymały 4 projekty.
- Łączna wartość wsparcia wyniosła 31 743 240,30 zł.

Warunki i działania związane z Pożyczką Energetyczną:

- Pożyczka przeznaczona jest na poprawę efektywności energetycznej w ramach prowadzonej działalności.
- Wymagane są audyty energetyczne ex-ante i ex-post.
- Przedsięwzięcia obejmują termomodernizację budynków, modernizację oświetlenia ulicznego i inne.

Przykłady projektów:

- a) Miasto Podkowa Leśna – Termomodernizacja Przedszkola Publicznego.
- b) Miasto Nowy Dwór Mazowiecki – Modernizacja Oświetlenia Ulicznego.
- c) Miasto Stołeczne Warszawa, Dzielnica Ursynów – Termomodernizacja Szkół i Przedszkoli.
- d) Powiat Grójecki – Termomodernizacja Powiatowego Centrum Medycznego w Grójcu.

W prezentacji można zapoznać się z kwotą pożyczki, celem inwestycji i oprocentowaniem.

3.7 Projekt UE ELENA w Banku Ochrony Środowiska S.A. dla samorządów, MŚP i mieszkalnictwa

Pani Anna Nikodemka-Minota, Bank Ochrony Środowiska S.A.

Prezentacja dotyczy oferty BOŚ (Bank Ochrony Środowiska) dotyczącej finansowania inwestycji zwiększających efektywność energetyczną.

Misja i wizja BOŚ:

- Misja: Innowacyjnie i skutecznie wspieramy zieloną transformację.
- Wizja: Kompleksowo finansujemy zieloną transformację, oferując unikatowe produkty, zaangażowanych ekspertów i różnorodne instrumenty finansowe.

Grant ELENA:

- Inicjatywa finansowana z funduszy unijnych.
- Oferuje wsparcie dla działań zwiększających efektywność energetyczną w sektorze publicznym, przedsiębiorstwach oraz sektorze mieszkaniowym.
- Obszary wsparcia obejmują m.in. modernizację budynków z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych, modernizację oświetlenia ulicznego i budowę/modernizację systemów ciepłowniczych.

Projekt ELENA:

- Projekt trwa do 28 lutego 2025 roku.
- Refundacja 90% kosztów dokumentacji technicznej dla inwestycji związanych z termomodernizacją budynków.
- Skorzystać mogą jednostki samorządu terytorialnego, spółki komunalne, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe itp.
- Limity wartości dokumentacji dla jednej inwestycji/kilku podobnych inwestycji to 1,3 mln zł netto.

Kredyt z premią BGK:

- Oferta kredytowa wspólnie z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (BGK).
- Przeznaczony dla sektora mieszkaniowego, jednostek samorządu terytorialnego i spółek komunalnych.
- Finansowanie przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych.
- Premie termomodernizacyjne i remontowe przeznaczone na spłatę kredytu.

Kredyt EkoOszczędny:

- Oferta dla przedsiębiorców.
- Finansowanie inwestycji związanych z efektywnością energetyczną.
- Możliwość połączenia finansowania z pozyskaniem białych certyfikatów (BC).
- Dofinansowanie dokumentacji technicznej z grantu ELENA w wysokości 90% kosztów.

EKOpożyczka dla samorządów:

- Produkt przeznaczony dla jednostek samorządu terytorialnego.
- Finansowanie lub współfinansowanie inwestycji zwiększających efektywność energetyczną w obszarach takich jak modernizacja budynków, budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych, modernizacja oświetlenia ulicznego itp.

3.8 Program pilotażowy EPC+ dla mieszkalnictwa i budynków użyteczności publicznej w formule ESCO, finansowany z Funduszu Modernizacyjnego UE

Pan Piotr Obłąkowski, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt FinEERGo-Dom to program priorytetowy Departamentu Transformacji Energetyki, finansowany przez Unię Europejską w ramach programu badawczo-rozwojowego Horizon 2020. Celem programu jest poprawa jakości powietrza oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych poprzez inwestycje w efektywność energetyczną budynków mieszkalnych wielorodzinnych i budynków użyteczności publicznej, realizowane na podstawie umowy o poprawę efektywności energetycznej (umowa EPC).

Program będzie realizowany w latach 2021-2026, a zobowiązania (podpisywanie umów) będą podejmowane do 31 grudnia 2023 roku, a środki wydatkowane do 31 grudnia 2025 roku. Budżet programu składa się z dwóch etapów: pilotażowego o wartości 10 mln zł oraz drugiego etapu finansowanego z Funduszu Modernizacyjnego o wartości 100 mln zł.

Realizacja programu odbywa się w trybie ciągłym i obejmuje dwuetapowy nabór, począwszy od wstępnych wniosków (fiszek przedsięwzięć) do wniosków o dofinansowanie, po pozytywnej ocenie fiszki. Istnieje możliwość złożenia wniosku o dofinansowanie z pominięciem fiszki pod warunkiem posiadania audytu energetycznego na wnioskowany zakres przedsięwzięcia przeprowadzonego przez przedsiębiorstwo ESCO, z którym Beneficjent zawarł lub zamierza zawrzeć umowę EPC.

W ramach programu przewidziano różne rodzaje przedsięwzięć, zarówno dla budynków mieszkalnych, jak i budynków użyteczności publicznej. W obu fazach programu wymagany jest niezależnie od standardu usprawnień System Zarządzania Energią. Koszty kwalifikowane uwzględniane na etapie fiszki są zgodne z "Wytycznymi technicznymi" i wynikają z audytu energetycznego przeprowadzonego przez firmę ESCO oraz zawartej umowy o poprawę efektywności energetycznej.

Doradca energetyczny może udzielać wsparcia na każdym etapie przygotowania fiszki i wniosku. Przedsiębiorstwo ESCO może uzyskać finansowanie poprzez wykup wierzytelności lub inną formę finansowania od zewnętrznej partnerskiej instytucji finansowej. Realizacja inwestycji odbywa się na podstawie umowy EPC zawartej pomiędzy Beneficjentem a Przedsiębiorstwem oszczędzania energii typu ESCO, przy czym minimalny koszt kwalifikowany wynosi 250 tys. zł, a okres trwałości to 5 lat od daty zakończenia projektu.

Program FinEERGo-Dom dąży do zapewnienia komfortu i dostępności, a jednocześnie wspiera ochronę środowiska i poprawę efektywności energetycznej budynków. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej projektu www.fineergodom.eu.

3.9 Program TERMO w nowej odsłonie

Pan Tomasz Makowski, Bank Gospodarstwa Krajowego

Program TERMO w nowej odsłonie to inicjatywa oparta na Ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków. Od 1 grudnia 2022 r. obowiązują nowelizacje tej ustawy wynikające z Ustawy z dnia 29 września 2022 r. o zmianie niektórych ustaw wspierających poprawę warunków mieszkaniowych.

Program składa się z kilku komponentów, z których najważniejsze to premia termomodernizacyjna, premia remontowa, premia kompensacyjna, premia MZG (Mieszkaniowego Zasobu Gminy) oraz grant OZE (Odnawialnych Źródeł Energii).

Premia termomodernizacyjna przysługuje właścicielom lub zarządzającym budynkami mieszkalnymi, lokalnymi sieciami ciepłowniczymi i źródłami ciepła. Jej wysokość wynosi 26% lub 31% kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego, a także dodatkowe wsparcie w wysokości 50% kosztów wzmocnienia budynków wielkopłytowych.

Premia remontowa przysługuje właścicielom lub zarządzającym budynkami wielorodzinnymi, których użytkowanie rozpoczęło co najmniej 40 lat temu. Jej wysokość wynosi 25% kosztów przedsięwzięcia remontowego.

Premia kompensacyjna dotyczy osób fizycznych będących właścicielami budynków mieszkalnych lub ich części, w których znajdowały się lokale kwaterunkowe w określonym okresie. Jej wysokość zależy od powierzchni lokali i okresu kwaterunku.

Premia MZG przysługuje gminom lub spółkom z ograniczoną odpowiedzialnością, które dysponują ponad 50% głosów na zgromadzeniu wspólników lub walnym zgromadzeniu. Wysokość premii wynosi 50% lub 60% kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego/remontowego.

Grant OZE jest przeznaczony na zakup, montaż, budowę lub modernizację instalacji odnawialnego źródła energii w budynkach wielorodzinnych. Jego wysokość wynosi 50% kosztów przedsięwzięcia OZE.

Proces uzyskania premii lub grantu wymaga złożenia wniosku oraz spełnienia określonych warunków. Ocena wniosków i wypłata środków odbywa się poprzez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK).

Program TERMO odnosi duże sukcesy, obejmując tysiące przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych, o wartości miliardów złotych.

3.10 Program „Czyste Powietrze” w województwie mazowieckim na tle innych województw i wobec nowych wyzwań

Pani Katarzyna Szymt, Doradca energetyczny, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Prezentacja dotyczy programu "Czyste Powietrze" w Województwie Mazowieckim na tle innych województw oraz przedstawia nowe wyzwania związane z programem.

Podczas Regionalnego Okrągłego Stołu dotyczącego Finansowania Efektywności Energetycznej w Województwie Mazowieckim omówiono udział mieszkańców Mazowsza w programie w porównaniu do innych województw. Przedstawiono także średni czas rozpatrywania wniosków oraz możliwości uproszczenia procesu aplikowania o dotacje i ograniczenia biurokracji. Omówiono również dostęp do systemu dla osób wykluczonych cyfrowo i obsługę programu "Czyste Powietrze" przez audytorów i doradców.

3.11 Kompleksowa obsługa inwestora w zakresie termomodernizacji budynków (one-stop-shop) STOP SMOG

Pan Jakub Kułach, Biuro Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej, Urząd m.st. Warszawy

Prezentacja dotyczy programu "Stop Smog" w Warszawie, który ma na celu kompleksową obsługę inwestorów w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Program koncentruje się na wymianie lub likwidacji wysokoemisyjnych źródeł ciepła oraz termomodernizacji budynków w celu poprawy efektywności energetycznej i zmniejszenia emisji szkodliwych substancji. Miasto Warszawa przeprowadza inwentaryzację techniczną budynków i audyty energetyczne, a następnie wybiera wykonawców modernizacji. Program jest finansowany przez miasto i nie wymaga wkładu własnego mieszkańców. Przedstawiono rezultaty audytów energetycznych, w tym redukcję zapotrzebowania na ciepło, pyłów i emisji CO₂. Zaprezentowano również przykładowy audyt energetyczny budynku oraz omówiono system doradztwa energetycznego i punkty doradztwa dostępne dla mieszkańców.

3.12 Realizacja termomodernizacji budynków JST w formule PPP

Pan Artur Zieliński, Wiceprezydent Miasta Płock

Prezentacja dotyczy modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej w Płocku. Na początku został przedstawiony wybór 30 budynków, które poddano dialogowi konkurencyjnemu, a ostatecznie wyselekcjonowano

24 z nich. Następnie omówiono zakres prac, obejmujący modernizację instalacji centralnego ogrzewania, źródeł ciepła, instalacji wentylacji, ciepłej wody użytkowej, ocieplenie budynków oraz instalację odnawialnych źródeł energii. Partner prywatny miał obowiązek zapewnienia finansowania przedsięwzięcia, wykonania robót budowlanych oraz zarządzania energią i usuwania awarii. Przedstawiono także etap testu rynku, ogłoszenia i przebiegu postępowania, oraz oszacowanie wartości zamówienia. Omówiono również oszczędności wynikające z modernizacji oraz czas realizacji projektu. Prezentacja zawiera informacje o etapach robót, zarządzania i utrzymania, w tym koordynatora etapu zarządzania. Wspomniano o instrukcji gospodarowania energią, monitoringu efektów i gwarancji jakości.

3.13 Zadania z zakresu ochrony powietrza w kontekście dofinansowań z UE

Pani Marta Olczak, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Prezentacja dotyczy zadań z zakresu ochrony powietrza w kontekście dofinansowań z UE. Program OA-P1 został przedstawiony jako forma dofinansowania w postaci pożyczki, którego celem jest zapobieganie powstawaniu emisji zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz narażenia ludności na zanieczyszczenia powietrza. Przedstawiono również beneficjentów programu, którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie, takie jak jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki prawa handlowego i wspólnoty mieszkaniowe. Następnie omówiono rodzaje przedsięwzięć, które mogą być objęte dofinansowaniem, takie jak termomodernizacja budynków, zastosowanie rekuperacji, modernizacja źródeł ciepła, likwidacja źródeł ciepła z podłączeniem do sieci ciepłowniczej, budowa sieci ciepłowniczej, modernizacja sieci ciepłowniczej, budowa sieci gazowej, modernizacja systemów ciepłych, wymiana taboru na zeroemisyjny w transporcie publicznym, zakup i montaż instalacji odnawialnych źródeł energii, budowa elektrowni wiatrowych, budowa małych elektrowni wodnych, budowa biogazowni, modernizacja oświetlenia itp. Przedstawiono także zasady umorzenia części pożyczki dla jednostek samorządu terytorialnego i pozostałych beneficjentów. W prezentacji uwzględniono również informacje dotyczące liczby złożonych wniosków o dofinansowanie oraz zawartych umów pożyczek w 2022 roku.

4 DYSKUSJA, KONKLUZJE, REKOMENDACJE

4.1 Pytania kierujące dyskusję, jej przebieg i konkluzje

1. Czy oferta finansowania poprawy efektywności energetycznej w samorządach, MŚP i mieszkalnictwie jest wystarczająca?

Przedstawiciele samorządów ubolewają nad ograniczeniem oferty dotacyjnej. Przygotowują się do sprostania wymaganiom zapowiadanych instrumentów finansowych, które jednak nie zaspokoją wszystkich potrzeb.

- Oferta komercyjna połączona z dotacjami rządowymi lub z centralnych programów UE jest dostępna i brana również pod uwagę.
- Dla modernizacji energetycznej infrastruktury miejskiej i budynków użyteczności publicznej interesująca staje się realizacja inwestycji w oparciu o Umowę o Poprawę Efektu Energetycznego przez firmy do tego przygotowane. Konieczne jest zapewnienie im gwarancji dedykowanych i skupu wiarygodności.
- Ważne jest zwiększenie poziomu dotacji dla modernizacji budownictwa komunalnego – ze środków Krajowego Planu Odbudowy.
- Wspólnoty Mieszkaniowe i Spółdzielnie Mieszkaniowe województwa mazowieckiego korzystają z kredytów z premią termomodernizacyjną BGK i z pożyczek regionalnych z dofinansowaniem ze środków RPO, i będą mogły korzystać z dotacji na budowę instalacji OZE ze środków KPO.
- Właściciele domów jednorodzinnych korzystają ze wsparcia w ramach programu NFOŚiGW „Czyste Powietrze” (w 12% w skali kraju), premii termomodernizacyjnej, a gminy wykorzystują program STOP-SMOG dla modernizacji budynków o najniższym standardzie.

- MŚP województwa mazowieckiego nie korzystały do tej pory z dedykowanych instrumentów wsparcia, choć ona istniała.
- Dla właścicieli budynków wielorodzinnych, samorządowych i inwestycji miejskich związanych z poprawą efektywności energetycznej dostępne jest wsparcie na przygotowanie inwestycji ze środków UE ELENA w ramach projektu Mazovia4EEWave Mazowieckiej Agencji Energetycznej i Banku Ochrony Środowiska.

2. Jak ułatwić dostęp do środków poprawy efektywności energetycznej?

- Ważne jest podkreślanie strategicznego związku poprawy efektywności energetycznej z ograniczaniem emisji do atmosfery.
- Wobec mnogości instrumentów finansowych, podmioty, które mogą być zobowiązane do realizacji celów strategicznych w swojej infrastrukturze, albo chcą je realizować we własnym zakresie, potrzebują skoordynowanego wsparcia informacyjnego ze strony władz publicznych. Takie wsparcie może być zapewnione przez projekt UM „Mazowsze bez smogu” finansowany ze środków FEM.
- Należy intensywnie udostępniać wyżej wymienionym podmiotom informację o programach wsparcia na przygotowanie inwestycji ze środków programu UE ELENA.

3. Jak kontynuować debatę nad poprawą dostępności finansowania efektywności energetycznej dla beneficjentów?

- Inicjatywa Okrągłego Stołu spotkała się z pełną akceptacją władz publicznych, instytucji finansowych szczebla centralnego i regionalnego oraz z aktywnym zainteresowaniem podmiotów, do których była adresowana. Tę formę komunikacji należy kontynuować, gdyż pozwala na poszerzenie wiedzy zarówno władz publicznych jak niepublicznych uczestników rynku efektywności energetycznej o tym jak zwiększać skalę inwestycji w tym zakresie.
- Uczestnicy aplauzem przyjęli wniosek, żeby ta tematyka była objęta corocznie organizowanymi od 6 lat przez Urząd Marszałkowski Kongresami Czystego Powietrza.